

MU-BAROMETERN 2015

EN GRANSKNING AV TILLÄMPNINGEN
AV MU-AVTALET UNDER 2014

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning.....	5
Slutsatser och åtgärdsförslag	8
Så svarade utställningsarrangörerna i MU-barometern	11
Avtal, ersatta omkostnader, andel av totala kostnader som gick till konstnärerna och ersättningsmodell	11
Utställningsarrangörer som ersätter enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet	12
Utställningsarrangörer som ersätter enligt MU-avtalet	13
Utställningsersättning och ersättning för arbetstid.....	14
Utställningsarrangörer som inte betalat utställningsersättning	14
Genomsnittliga konstnärersättningar per region/landsting	15
Två verkliga exempel på konstnärers kulturbidrag till arrangörer	17
Metodbeskrivning, enkät och syfte	20
Fakta om sortering av digitala MU-barometern.....	21
Fakta om MU-avtalet	23
Länkar:	24

Rapportförfattare: Agnes Käll och Pontus Björkman

För frågor och synpunkter om innehållet i rapporten och om den digitala MU-barometern, kro.se/mu-barometer, kontakta: Pontus Björkman, politisk sekreterare för KRO/KIF, pontus@kro.se.

KRO/KIF erbjuder workshops och föreläsningar om MU-avtalet för konstnärer, utställningsarrangörer, politiker och tjänstemän. Kontakta KRO/KIF:s kansli vid intresse. Kontaktuppgifter på kro.se.

Här finns mer material om MU-avtalet: kro.se/mu-och-avtal.

Konstnärernas Riksorganisation (KRO)
Sveriges Konsthantverkare & Industriformgivare (KIF)

Hornsgatan 103, 9 tr, 117 28 Stockholm
Växel: 08 54 54 20 80
www.kro.se
www.facebook.com/KIF.KRO
www.twitter.com/konstnarerna

KRO / KIF

Konstnärernas Riksorganisation
Sveriges Konsthantverkare &
Industriformgivare

KRO/KIF företräder över 3 300 professionella bild- och formkonstnärer i Sverige. Vårt mål är att förbättra konstnärernas sociala och ekonomiska villkor och därmed göra det möjligt för konstnärer att vara yrkesverksamma.

Förord

Årligen görs över sex miljoner besök på svenska konstupställningar. Den svenska konstscenen är central för ett vitalt kulturliv, men också för samhället och demokratin i stort. Trots det får konstnärerna, de som producerar innehållet till landets konstupställningar, knappt betalt för sitt arbete. Utställningsarrangörer av konst lägger i genomsnitt bara en knapp procent av sina verksamhetskostnader på konstnärerna. Det visar KRO/KIF:s nya MU-barometer.

Den genomsnittliga ersättningen till professionella konstnärer ligger mellan 5 500 och 16 000 kr per utställning beroende på ersättningsmodell. MU-barometern visar att tillämpning av MU-avtalet leder till högre konstnärsersättningar, även om de är mycket låga, och att ersättningsgapet mellan män och kvinnor minskar. Bakom många av dessa konstupställningar ligger månader av arbete, till och med år i en del fall.

Konstnärsorganisationerna och staten ingick ett utställningsavtal 2009. Sex år senare får de flesta konstnärer ingen ersättning alls för sin arbetstid. Detta trots att samtliga riksdagspartier svarar, i en enkät inför riksdagsvalet 2014, att konstnärer ska få avtalsenliga ersättningar vid offentligt finansierade utställningar.

Varför ser det fortfarande ut så här?

Det handlar om den politiska sfärens och utställningsarrangörernas prioriteringar vid fördelning av resurserna, samt en historik där konstnären sällan fått betalt för sin arbetsinsats. Det är ett systemfel i branschen som kvarstår på grund av konstnärens svaga förhandlingsposition, men även en utbredd okunskap om konstnärens villkor och bristande strukturer för arbetets villkor överlag inom bild och formkonstnärernas yrkesområde. Konstscenen har förändrats och idag erbjuder offentliga utställningsarrangörer och konstnärer i första hand besökarna en konstupplevelse. Huvudsyftet för offentligt finansierade

MU-avtalet

År 2009 ingick staten och konstnärsorganisationerna ett ramavtal – MU-avtalet – för att garantera konstnärer anständiga ersättningar vid utställningar. M:et står för Medverkanersättning och inkluderar bland annat den arbetstid en konstnär investerar i en utställning. U:et står för utställningsersättning och är en upphovsrättslig visningsersättning. Lär mer om avtalet här:

www.kro.se/mu-och-avtal

konstutställningar - till skillnad från många privata gallerier - är inte att sälja konst. Detta ställer krav på en uppdaterad syn på hur konstnärens arbete ska ersättas. Allt fler är medvetna om att detta systemfel i konstnärsersättningarna inte längre är hållbart eller försvarbart.

Vilka konsekvenser får det?

Långsiktigt går det inte att upprätthålla en vital och dynamisk konstscen om konstnärerna själva ska tvingas finansiera en väsentlig del av konstinstitutionernas offentliga uppdrag att vara en scen för konst, kreativitet och skapande. Det underminerar riksdagens kulturpolitiska mål att "samhällets utveckling ska präglas av kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet". Hur ska samhället kunna präglas av konstnärligt kvalitet när kulturpolitiken förväntar sig att konstutställningar ska produceras på konstnärers fritid? Hur ska mångfaldsmålet nås om bara konstnärer som har försörjning genom andra har råd att ställa ut? Vems perspektiv och berättelser ges då utrymme i samhället?

En annan konsekvens är att det blir svårare för konstnärer att utveckla sitt konstnärskap under hela sitt yrkesliv, om de inte får betalt för den tid de investerar i utställningar. Det är ett slöseri med resurser när konstnärer, med långa akademiska utbildningar, tvingas lägga allt mer tid på annat brödjobb. Ska Sverige långsiktigt kunna vara en stark konstnation måste museer och konsthallar börja tillämpa hela MU-avtalet och betala konstnärerna för den arbetstid som de investerar i en utställning.

Hur kan den här situationen förändras?

Nu behövs samarbete, politisk vilja och prioriteringar bland alla aktörer som är engagerade i kulturpolitiken och konstutställningar (läs vidare under rubriken "Slutsatser och åtgärdsförslag", sid 8 nedan):

1. Politiker på alla nivåer: Kräv att utställningsarrangörer som erhåller offentliga bidrag tillämpar MU-avtalet fullt ut och betalar konstnärerna för deras arbetstid, samt tillför nödvändiga resurser.
2. Konsthallar och museum: Prioritera och budgetera för konstnärernas ersättningar och förhandla med konstnären enligt MU-avtalet.
3. Konstnärer: Begär förhandling med stöd i MU-avtalsmallen och kräv ersättning för all arbetstid i samband med en utställning.
4. Besökare: Fråga utställningsarrangören om konstnärerna de anlitar har fått betalt för sin arbetstid.

Det är hög tid för alla i branschen att ta ett rejält kliv för att stärka konsten och konstscenen och den viktigaste åtgärden är att skapa bättre avtalsmässiga och ekonomiska förutsättningar för de som skapar själva konsten, konstnärerna.

Katarina Jönsson Norling, konstnär och
riksordförande Konstnärernas Riksorganisation

Sanna Svedestedt Carboo, konsthantverkare och ordförande Sveriges
Konsthantverkare och Industriformgivare

Sammanfattning

MU-barometern i siffror (siffrorna bygger på arrangörernas enkätsvar):

- 136 svarande arrangörer (museer, konsthallar och konstnärsdrivna gallerier) har ställt ut 2 335 konstnärer.
- Av de utställande konstnärerna har avtal upprättats med 65 procent.
- Knappt sex av tio - 56 procent - av de utställande konstnärerna har fått sina utlägg och omkostnader ersatta.
- Av utställningsarrangörernas totala verksamhetskostnader gick mindre än en procent - 0,7 procent - till ersättning av utställande konstnärer.
- Nästan hälften – 46,5 procent – av utställningsarrangörerna svarar att de tillämpar MU-avtalet.
- Genomsnittlig ersättningsnivå bland arrangörer som ersatte konstnärer enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet uppgick till 5 847 kr per utställande konstnär.
- Genomsnittlig utställningsersättning (upphovsrättslig visningsersättning) bland arrangörer som ersatte konstnärer enligt MU-avtalet var 8 921 kr per konstnär.
- Genomsnittlig ersättning för de konstnärer som erhållit både utställningsersättning (upphovsrättslig visningsersättning) och ersättning för arbetstid var 15 923 kr. Det handlar om en sjättedel av de konstnärer som enligt arrangörerna har fått villkor enligt MU-avtalet.
- Räkna man med utställningsarrangörer som inte betalar konstnärerna något alls, är den genomsnittliga ersättningsnivån bland de svarande arrangörerna 5 500 kr per konstnär.
- Manliga konstnärer som blivit ersatta med annan ersättningsmodell än MU-avtalet erhöll 52 procent mer än sina kvinnliga kollegor. Av de arrangörer som tillämpar MU-avtalet och har redovisat hur mycket de har betalat i utställningsersättning och ersättning för arbetstid har manliga konstnärer fått i genomsnitt 10 procent mer än sina kvinnliga kollegor. Ersättningsgapet mellan kvinnor och män minskar betydligt med MU-avtalet.

Bildmuseet i Umeå utmärker sig och spelar i en egen division. Museet är en av tolv utställningsarrangörer som tillämpat MU-avtalsmallen, betalat utställningsersättning och medverkansersättning samt ersatt konstnärerna för sina omkostnader. Den genomsnittliga ersättningen per utställande konstnär är 115 157 kr. En sannolik orsak till att Bildmuseet uppvisar

jämförelsevis höga ersättningsnivåer är att Umeå, i egenskap av europeisk kulturhuvudstad, erhöll väsentligt högre offentliga anslag för kulturverksamhet än vid ett normalår.

Det råder relativt stora variationer i driftsform och ekonomiska förutsättningar mellan de arrangörer som, utöver Bildmuseet, innehar en hög placering i MU-barometern vid utgångsläget. Större aktörer uppvisar en jämförelsevis hög genomsnittlig ersättning medan mindre aktörer investerar en större andel av sina resurser i ersättningar till konstnärerna.

Statliga arrangörer är bundna att följa MU-avtalet och uppvisar en relativt hög grad av tillämpning. Däremot ersätter endast två av de svarande statliga utställningsarrangörerna (Bildmuseet och Moderna museet i Stockholm) arbetstid för alla utställande konstnärer. Anmärkningsvärt är Moderna Museets låga ersättningar. I Stockholm utgör de 20 066 kr/konstnär (motsvarande 0,6 procent av de totala verksamhetskostnaderna) och i Malmö 5 186 kr (motsvarande 2,44 % av verksamhetskostnaderna). Dessa ersättningar gäller alltså för både utställningsersättning och ersättning för arbetstid.

Bland arrangörer som drivs i stiftelseform betalar flertalet utställningsersättning. Däremot har bara tre arrangörer delvis ersatt medverkande konstnärer för deras arbetstid. Värmlands museum är den som sköter sig bäst i denna kategori genom att tillämpa hela avtalet, även om den genomsnittliga ersättningen till utställande konstnärer är modest: 26 190 kr.

På regional nivå är svarsfrekvensen relativt låg. Alla svarande arrangörer inom denna kategori har betalt utställningsersättning till minst en av de utställande konstnärerna, medan bara hälften har betalt ersättning för arbetstid. Högst ersättning betalades ut av Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm - 35 438 kr per utställande konstnär - som också tillämpar MU-avtalet. Så gör även Konsthallen – Bohusläns museum, som betalar en genomsnittlig ersättning på 22 555 kr per utställande konstnär.

Arrangörer som drivs i kommunal regi uppvisar lägre genomsnittliga konstnärsersättningar än de övriga kategorierna. Däremot är graden av MU-avtalets tillämpning förhållandevis hög, vad gäller upprättande av skriftliga avtal, betalning av utställningsersättning samt ersättning av konstnärers omkostnader. Endast sex arrangörer har betalat ersättning för arbetstid till samtliga utställande konstnärer. Bland dessa uppvisar Liljevalchs konsthall den högsta genomsnittliga ersättningsnivån, motsvarande 41 231 kr per utställande konstnär, alltså för både utställningsersättning och ersättning för arbetstid.

Bland ideella föreningar råder stor spridning vad gäller tillämpningen av MU-avtalet. Avtal har upprättats med majoriteten av utställande konstnärer och cirka 40 % av de utställande konstnärerna har fått utställningsersättning. Galleri Verkligheten och Konstfrämjandet i Västerbotten uppvisar en fullständig tillämpning av MU-avtalet. Däremot är det Art Lab Gnesta som betalar absolut mest till medverkande konstnärer. De når en genomsnittlig ersättningsnivå på 42 143 kr för de sju utställande konstnärer.

Endast fem av 30 tillfrågade arrangörer som **drivs i privat regi** har valt att besvara enkäten. Bland de fem svarande utgör Kårsbärsgårdens konsthall på Gotland ett föredömligt exempel, med en genomsnittlig ersättning motsvarande 55 000 kr per utställande konstnär.

Hur tillförlitliga är uppgifterna i MU-barometern? Många av Sveriges utställningsarrangörer har inte besvarat enkäten, och en del har svarat ofullständigt. Men den aggregerade statistiken ligger i linje med resultaten i Myndigeten för Kulturanalys rapport Museer 2013 (i denna finns alltså inga konsthallar med), som visar en genomsnittlig ersättning per konstnär på 14 000 kr. När Kulturanalys räknar med museer som inte betalar konstnärerna något alls hamnar ersättningsnivån på 4 000 kr per konstnär (motsvarande siffra i MU-barometern är 5 500 kr). Museer 2013 visar att bara några promille av museernas lönekostnader går till att betala konstnärer. Att nivåerna hamnar lite högre i MU-barometern kan bero på att det är de arrangörer som är mest engagerade i att få ordning på ersättningsnivåerna som har besvarat enkäten som ligger till grund för MU-barometern.

I början av nästa avsnitt finns rekommendationer till riksdag/regering, regioner, kommuner, utställningsarrangörer och konstnärer.

I den **digitala MU-barometern** kan man söka upp ett särskilt län, kommun eller en specifik utställningsarrangör för att se hur MU-avtalet tillämpas och konstnärernas ersätts: www.kro.se/mu-barometer. Det går även att lista utställningsarrangörerna utifrån olika variabler. Samtliga uppgifter i MU-barometern rör verksamhetsåret 2014 och bygger på utställningsarrangörernas egna svar på en enkät som gjordes i början av år 2015. Även en del konstföreningar har besvarat enkäten och deras svar finns i en separat rapport.

När man jämför utställningsarrangörer i MU-barometern bör man vara medveten om att en liten ideell utställningsarrangör självklart inte kan förväntas ersätta en konstnär lika mycket som en arrangör med helt andra ekonomiska muskler. Ändå visar MU-barometern att många mindre arrangörer faktiskt sköter sig bättre än stora statliga aktörer. Det är också värt att notera att en arrangör som väljer att göra samlingsutställningar där många konstnärer bidrar med få verk inte kan förväntas ersätta konstnärerna lika mycket som de som arrangerar stora separatutställningar.

Slutsatser och åtgärdsförslag

MU-barometern visar, precis som Myndigheten för kulturanalys rapport Museer 2013¹, att utmaningarna är enorma för att MU-avtalet ska bli normerande i branschen och för att konstnärerna ska få anständiga villkor när de ställer ut. Ska det kulturpolitiska målet, om att samhällets utveckling ska präglas av konstnärlig kvalitet uppnås, måste regeringen och alla landets regioner, kommuner och arrangörer ta ansvar.

Såväl förra som nuvarande regeringen vill att MU-avtalet ska bli normerande i branschen, men har saknat en politik för det. Framförallt har man inte tillfört resurser för att det ska vara möjligt för mindre utställningsarrangörer. Ska det lyckas behöver riksdag och regering:

1. Villkora och öronmärk statliga medel till utställningsarrangörer och utställningsverksamhet med att MU-avtalet och MU-avtalsmallen ska tillämpas och professionella konstnärers arbetstid arvoderas. Det bör gälla alla myndigheter, museer, konsthallar, gallerier och ambassader som är statliga eller finansieras med statliga medel. Kulturrådet betalar ut projekt- och utvecklingspengar till ett stort antal utställningsarrangörer, både direkt och via Kultursamverkansmodellen. Även resurser till aktörer som Svensk Form bör villkoras.
2. Villkora statliga medel till alla utställningsarrangörer (se ovan) med krav på en årlig och transparent rapportering av MU-avtalet i kronor för utställningsersättning och medverkansersättning. Presentera materialet transparent på motsvarande sätt som denna MU-barometer (då alltför många utställningsarrangörer inte svarat på denna enkät).
3. Tillföra statliga resurser till mindre utställningsarrangörer som söker medel inom kultursamverkansmodellen så att alla professionella konstnärer får ersättning även för sin arbetstid.
4. Tillföra en stimulanspott på Kulturrådet för kommunala konsthallar, där kommuner som formellt beslutar om att tillämpa MU-avtalet och även ersätter konstnärers arbetstid kan få en medfinansiering under en treårsperiod.
5. Möjliggöra för KRO/KIF att genomföra MU-kampanjen 2.0 genom att tillföra finansiering under en treårsperiod. Det handlar om att stärka konstnärernas svaga förhandlingsposition genom metodmaterial och tillhandahålla ett professionellt förhandlingsstöd, granska och synliggöra hur utställningsarrangörer ersätter konstnärer samt utveckla en långsiktig mekanism för att finansiera kontinuerliga fortbildningar för politiker, tjänstemän och konstnärer.

---

¹ Myndigheten för Kulturanalys rapport "Museer 2013" visar att:

- Endast 28 procent av medverkande konstnärer vid svenska museer har fått ersättning på eller över MU-avtalets lägsta nivå.

- Av de museer som betalade konstnärer var den genomsnittliga ersättningen per utställning 14 000 kr. Slår man ut museernas totala ersättning på alla deltagande konstnärer, oavsett om de har fått ersättning eller inte, blir den genomsnittliga ersättningen 4 000 kr.

- Bara några promille av de 95 museernas totala lönekostnader har gått till konstnärers löner (medverkansersättning).

MU-barometer 2015 av KRO/KIF (15-09-04)

6. Inledningsvis tillföra sammanlagt 64 miljoner kronor årligen för tillämpningen av MU-avtalet. Se budget i rapporten "[Den samtida konsten och den ovilliga staten](#)".
7. Löpande informera om MU-avtalet och arrangera MU-fortbildningar för statliga utställningsarrangörer, politiker, tjänstemän och konstnärer.
8. Omförhandla MU-avtalet inom två år. Statliga arrangörer ska inte kunna avtala bort konstnärers ersättning för nedlagd arbetstid. Om detta finns inskrivet i ramavtalet skulle det bidra till en rättvisare fördelning av intäkterna och det samhällsliga värdet av utställningar.

Regioner/landsting som vill bidra till en stark svensk konstscen och anständiga villkor för konstnärerna bör fatta beslut om att:

1. Anta ett mål om att MU-avtalet ska tillämpas av samtliga utställningsarrangörer inom regionens gränser.
2. Utarbeta en plan för hur MU-avtalet ska kunna implementeras på regional såväl som kommunal nivå under 2016. Det handlar alltså om hur MU-avtalet - utställningsersättningen, medverkansersättningen inklusive konstnärers arbetstid - ska kunna finansieras av regionens och dess kommuners alla utställningsarrangörer.
3. Införa en regional MU-avtalspott, till vilken utställningsarrangörer som är verksamma i regionen, kan söka medfinansiering för att konstnärerna ska få MU-avtalsenliga ersättningar inklusive ersättning för arbetstid
4. Säkerställa att regionens egna utställningsarrangörer använder sig av MU-avtalsmallen vid utställningar med professionella bild- och formkonstnärer, samt budgetera för och ersätt konstnärerna även för den arbetstid de investerar i en utställning.
5. Ställa krav på utställningsarrangörer som erhåller regionala bidrag att tillämpa MU-avtalet, MU-avtalsmallen och även budgetera för och ersätta professionella konstnärers arbetstid.
6. Löpande informera om att regionen tillämpar MU-avtalet och arrangera MU-fortbildningar för regionens och dess kommuners politiker, tjänstemän, utställningsarrangörer och konstnärer.
7. Årligen följa upp tillämpningen av MU-avtalet och att professionella konstnärer även får betalt för sin arbetstid när de arbetar på uppdrag av utställningsarrangörer inom kommunens gränser.

Kommunerna som vill bidra till en stark svensk konstscen och anständiga villkor för konstnärerna bör fatta beslut om att:

1. Anta ett mål om att MU-avtalet ska tillämpas av samtliga utställningsarrangörer inom kommunens gränser.
2. Utarbeta en plan för hur MU-avtalet ska kunna implementeras på kommunal nivå under 2016. Det handlar alltså om hur MU-avtalet - utställningsersättningen, medverkansersättningen inklusive konstnärers arbetstid - ska kunna finansieras av kommunens alla utställningsarrangörer.

3. Säkerställa att kommunens egna utställningsarrangörer använder sig av MU-avtalsmallen vid utställningar med professionella bild- och formkonstnärer, samt budgeterar för och ersätter konstnärerna även för den arbetstid de lägger ned på en utställning
4. Införa en MU-avtalspott, till vilken utställningsarrangörer som är verksamma i kommunen, kan söka medfinansiering för att professionella konstnärer ska få MU-avtalsenliga ersättningar inklusive ersättning för arbetstid.
5. Ställa krav på utställningsarrangörer som erhåller kommunala bidrag att tillämpa MU-avtalet, MU-avtalsmallen och även budgetera för att professionella konstnärers arbetstid arvoderas.
6. Löpande informera om att kommunen tillämpar MU-avtalet och hålla MU-fortbildningar för kommunens politiker, tjänstemän, utställningsarrangörer och konstnärer med viss regelbundenhet.
7. Följa upp tillämpningen av MU-avtalet och att professionella konstnärer även får betalt för sin arbetstid när de arbetar på uppdrag av utställningsarrangörer inom kommunens gränser.

Utställningsarrangörer som vill bidra till en stark svensk konstscen och anständiga villkor för konstnärerna bör:

1. Använda sig av MU-avtalsmallen när villkoren i utställningar med professionella konstnärer förhandlas och ersätta även all arbetstid som professionella konstnärer investerar inför (även produktion av nya verk), under och efter en utställning.
2. Bestämma sig för att prioritera konstnärers ersättningar i sina budgetar.
3. Tydliggöra kostnaden för konstnärers arbete i all utställningsverksamhet och hos eventuella externa finansiärer äska medel för alla verksamhetens kostnader.
4. Efter varje utställning räkna ut hur mycket oavlönat arbete som har utförts av olika aktörer och publicera dessa offentligt.
5. Vara transparent med sin ekonomi och svara på de enkäter som syftar till att stärka villkoren för svensk konstscen och konstnärerna.

Konstnärer som vill bidra till en stark svensk konstscen och hållbara villkor för yrkesverksamma konstnärer kan:

1. Kräva att MU-avtalsmallen ska användas i förhandlingen om villkoren för utställningen.
2. Förbereda sig väl inför förhandlingen och synliggöra alla sina kostnader och sin arbetstid i samband utställningen samt kräva betalt för dessa.
3. Ha med en tredje person som stöd i förhandlingen och inte acceptera ett förslag omedelbart utan att ta med sig ett förslag och fundera i lugn och ro.

Besökaren som vill bidra till en stark svensk konstscen och anständiga villkor för konstnärerna kan:

1. Fråga utställningsarrangören huruvida konstnärerna som ställs ut har fått utställningsersättning och betalt för sin arbetstid.

Så svarade utställningsarrangörerna i MU-barometern

Följande statistik bygger på svar från 136 utställningsarrangörer som har avslutat enkäten. Bland dessa har inte alla arrangörer svarat komplett på alla frågor. Bland annat har en del arrangörer inte uppgett siffror för hur mycket man har betalat i medverkansersättning respektive utställningsersättning. Med utställningsarrangörer avses museer, konsthallar, gallerier och övrig verksamhet, exempelvis Konstfrämjandet. Inledningsvis presenteras data som gäller för samtliga svarande arrangörer. Därefter har uppdelningar gjorts mellan å ena sidan arrangörer som svarat att de tillämpade MU-avtalet under 2014, å andra sidan arrangörer som angett att de ersatte konstnärer enligt ”annan arvoderingsmodell”. Avslutningsvis presenteras ett diagram över genomsnittlig konstnärsersättning fördelad mellan Sveriges 21 regioner och landsting.

Några utställningsarrangörer har kompletterat sina uppgifter, så det finns en mindre diskrepans mellan de svar som ligger på den digitala MU-barometern, kro.se/mu-barometer, och de aggregerade siffrorna här.

Avtal, ersatta omkostnader, andel av totala kostnader som gick till konstnärerna och ersättningsmodell

Kön	Antal utställande konstnärer	Antal upprättade avtal	Andel av utställande konstnärer
Kvinnor	1 374	917	66,7 %
Män	954	595	62,4 %
Annand könsidentitet	7	6	85,7 %
Total	2 335	1 518	65,0 %

Tabell 1.1: Antal utställande konstnärer och avtal

Av samtliga utställande konstnärer har 65 procent fått ett skriftligt avtal, enligt arrangörernas svar.

Kön	Antal utställande konstnärer	Antal med ersatta omkostnader	Andel med ersatta omkostnader
Kvinnor	1 374	761	55,4 %
Män	954	537	56,3 %
Annand könsidentitet	7	3	42,9 %
Total	2 335	1 301	55,7 %

Tabell 1.2: Antal konstnärer som fått omkostnader/utlägg ersatta

Knappt sex av tio – 55,7 procent - av de utställande konstnärerna har fått sina utlägg och omkostnader ersatta.

Totala verksamhetskostnader (kr)	Totala ersättningar (kr)	Andel av totala kostnader
1 903 988 059	13 632 782	0,7 %

Tabell 1.3: Andel av totala verksamhetskostnader som går till konstnärer

Tabell 1.3 ovan visar att 0,7 procent av arrangörernas totala verksamhetskostnader har gått till ersättningar av konstnärer.

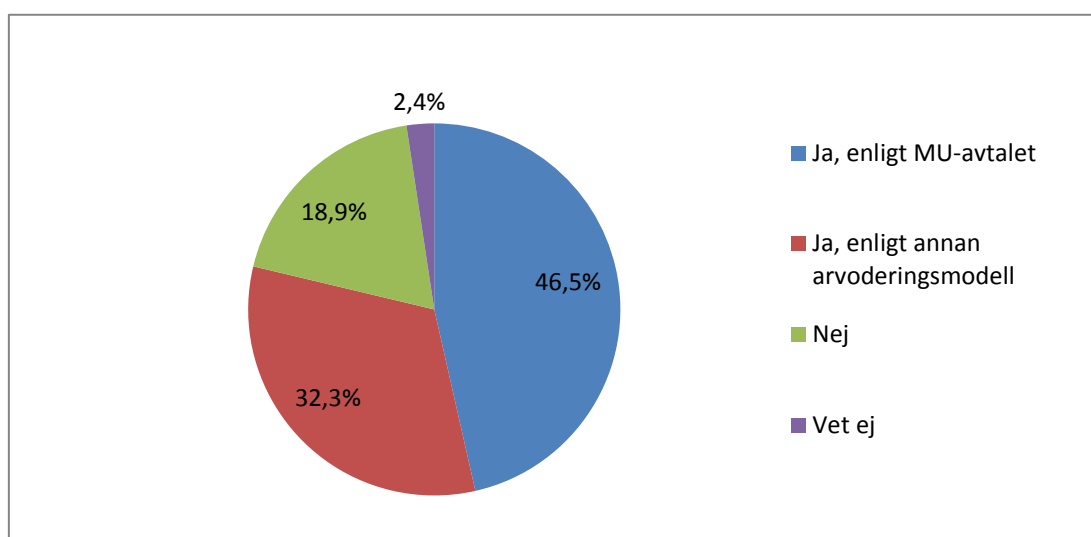

Diagram 1.1: Ersattes utställande konstnärer under 2014?

Diagrammet visar att nästan fem av tio svarande arrangörer uppger att de ersatt konstnärerna enligt MU-avtalet, tre av tio har arvoderat med annan modell och två av tio har inte ersatt konstnärerna.

Utställningsarrangörer som ersätter enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet

Kön	Antal utställande konstnärer	Total ersättning (kr)	Andel av total ersättning	Genomsnittlig ersättning/konstnär (kr)
Kvinnor	444	2 184 226	53,1 %	4 919
Män	256	1 916 414	46,6 %	7 486
Annan könsidentitet	3	10 000	0,2 %	3 333
Total	703	4 110 640		5 847

Tabell 2.1: Kostnader för ersättning enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet

Andra kolumnen från vänster i Tabell 2 visar antalet konstnärer som fått ersättning enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet. Endast arrangörer som har uppgett siffror för storleken på ersättningarna har tagits med i urvalet. Tredje kolumnen visar totala ersättningskostnader, fjärde kolumnen visar hur ersättningskostnaderna är fördelade mellan kön och femte

kolumnen visar genomsnittlig ersättning per utställande konstnär. För 703 utställande konstnärer, som blivit ersatta enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet, var den genomsnittliga ersättningen 5 847 kr.

Den genomsnittliga ersättningen för kvinnliga konstnärer var 4 919 kr, för manliga konstnärer 7 486 kr och för personer med annan könsidentitet 3333 kr. I genomsnitt har manliga konstnärer som blivit ersatta enligt annan modell än MU-avtalet erhållit 52 procent mer i ersättning än sina kvinnliga kollegor och mer än dubbelt så mycket som personer med annan könsidentitet.

Utställningsarrangörer som ersätter enligt MU-avtalet

Kön	Antal utställande konstnärer	Antal konstnärer som fått U	Andel av totalt antal konstnärer
Kvinnor	629	466	74,1 %
Män	513	286	55,8 %
Annan könsidentitet	4	3	75,0 %
Total	1 146	755	65,9 %

Tabell 3.1: Utställningsersättning enligt MU-avtalet

Alla utställningsarrangörer som säger sig följa MU-avtalet har inte redovisat hur mycket de har betalat i utställningsersättning. I tabell 3.1 har vi redovisat de arrangörer som uppgett hur mycket konstnärerna har fått i utställningsersättning. Sammanlagt 755 konstnärer har fått utställningsersättning.

Kön	Antal utställande konstnärer	Total ersättning (kr)	Andel av total ersättning	Genomsnittlig ersättning/konstnär (kr)
Kvinnor	466	3 790 558	56,3 %	8 134
Män	286	2 925 467	43,4 %	10 229
Annan könsidentitet	3	19 000	0,3 %	6 333
Total	755	6 735 025		8 921

Tabell 3.2: Kostnader för utställningsersättning enligt MU-avtalet

Tabell 3.2 visar att den genomsnittliga utställningsersättningen för de 755 konstnärer som fått utställningsersättning enligt MU-avtalet var 8 921 kr.

Den genomsnittliga ersättningen per kvinna var 8 134 kr och per man 10 229 kr. Genomsnittlig ersättning per person med annan könsidentitet var 6 333 kr. I genomsnitt har manliga konstnärer erhållit 25,8 procent mer i utställningsersättning än sina kvinnliga kollegor och 61,5 procent mer än personer med annan könsidentitet.

Utställningsersättning och ersättning för arbetstid

Alla utställningsarrangörer som säger sig följa MU-avtalet har inte betalat eller inte redovisat hur mycket de har betalat i medverkansersättning för arbetstid. Av 1 446 utställande konstnärer, som ställt ut hos en arrangör som angett att de tillämpar MU-avtalet, har 398 konstnärer fått medverkansersättning för en del av sin arbetstid.

Kön	Antal utställande konstnärer	Genomsnittlig utställningsersättning (kr)	Genomsnittlig medverkansersättning (kr)	Genomsnittlig ersättning/konstnär (kr)
Kvinnor	238	8 134	7 104	15 238
Män	159	10 229	6 815	17 044
Annan könsidentitet	1	6 333	12 800	19 133
Total	398	8 921	7 003	15 923

Tabell 3.3 Genomsnittlig ersättning till konstnärer som fått utställningsersättning och medverkansersättning för sin arbetstid

Tabell 3.3 ovan visar att den genomsnittliga medverkansersättningen för arbetstid uppgick till 7 003 kr per konstnär.

Den genomsnittliga ersättningen till konstnärer som både fick utställningsersättning och medverkansersättning för sin arbetstid var knappt 16 000 kr. Män fick i genomsnitt 10 procent mer än kvinnor.

Med vetskap om att många konstnärer lägger ned månader av arbetstid på utställningar så är ersättningarna mycket låga. Det är dessutom bara en sjättedel av konstnärerna som har fått någon form av ersättning för sin arbetstid. Tydligt är att lönegapet mellan kvinnor och män minskar drastiskt när MU-avtalet tillämpas.

Utställningsarrangörer som inte betalat utställningsersättning

I enkätsvaren finns 24 arrangörer som svarat att de inte ersatte utställande konstnärer under 2014. Det handlar om sammanlagt 467 konstnärer, varav 295 var kvinnor (63,2 procent). Några av arrangörerna har dock stått för en del kostnader utöver lokalen, personal etc.

Genomsnittliga konstnärsersättningar per region/landsting

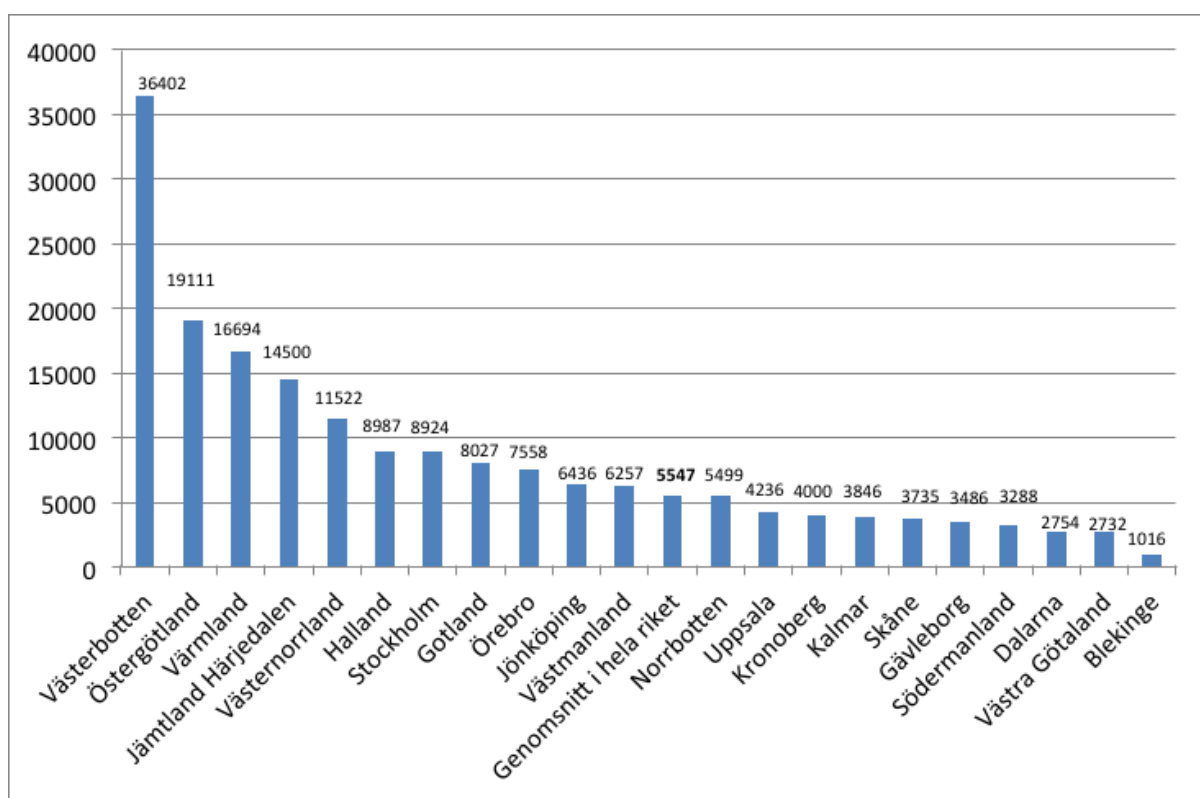

Diagram 2.1: Genomsnittlig ersättning till utställande konstnärer i 21 regioner/landsting 2014

Diagram 2.1 illustrerar genomsnittlig konstnärsersättning i Sveriges 21 regioner och landsting. Uppgifterna baseras på svar från de 136 utställningsarrangörer som avslutat enkäten och deras huvudsakliga verksamhetsort.

I dessa siffror ingår dock även utställningsarrangörer som inte har ersatt konstnärerna eller som har svarat bristfälligt om ersättningarna. Det är dessutom få svarande i vissa län. Exempelvis representeras Jämtland Härjedalen endast av en svarande utställningsarrangör. Av dessa skäl får man vara ytterst försiktig i tolkningarna av siffrorna.

Att några regioner eller landsting uppvisar jämförelsevis låga genomsnittsansättningar kan bero på att flertalet presenterade konstnärer har deltagit i samlingsutställningar. MU-avtalet stipulerar en lägre upphovsrättslig ersättning vid dessa utställningar. Genomsnittet kan även ha påverkats av att svarande utställningsarrangörer inkluderat konstnärer vars verk ingår i samlingarna (dvs. ej är i konstnärens ägo) eller konstnärer som deltagit i jurybedömda utställningar i sina svar. Dessa kategorier konstnärer är undantagna i MU-avtalet. Siffrorna bör således tas med en stor nypa salt. Genom att göra ett regionalt urval på den digitala MU-barometern, kro.se/mu-barometer, kan man hitta vad utställningsarrangörerna i respektive län/region har svarat, och även vilka som inte har besvarat enkäten.

Västerbotten redovisade den högsta genomsnittliga ersättningen motsvarande 36 402 kr/utställande konstnär, tack vare Bildmuseet, medan Blekinge angav den lägsta genomsnittliga ersättningen motsvarande 1 016 kr/utställande konstnär. Uträkningarna som ligger till grund för diagrammet redovisas nedan i Tabell 4.1.

Landsting/Region	Totala ersättningskostnader (kr)	Antal utställande konstnärer	Genomsnittlig ersättning
Västerbotten	1 092 056	30	36 402
Östergötland	344 000	18	19 111
Värmland	1 151 900	69	16 694
Jämtland Härjedalen	58 000	4	14 500
Västernorrland	265 000	23	11 522
Halland	341 500	38	8 987
Stockholm	3 319 803	372	8 924
Gotland	441 511	55	8 027
Örebro	113 374	15	7 558
Jönköping	540 620	84	6 436
Västmanland	419 220	67	6 257
Norrbottn	868 847	158	5 499
Uppsala	93 200	22	4 236
Kronoberg	248 000	62	4 000
Kalmar	350 000	91	3 846
Skåne	1 068 163	286	3 735
Gävleborg	129 000	37	3 486
Södermanland	611 600	186	3 288
Dalarna	168 009	61	2 754
Västra Götaland	1 975 545	723	2 732
Blekinge	63 000	62	1 016
Total	13 662 348	2 463	
Genomsnitt i hela riket			5 547

Tabell 4.1: Uträkning av genomsnittlig konstnärsersättning

Attityder till en framtida tillämpning av MU-avtalet

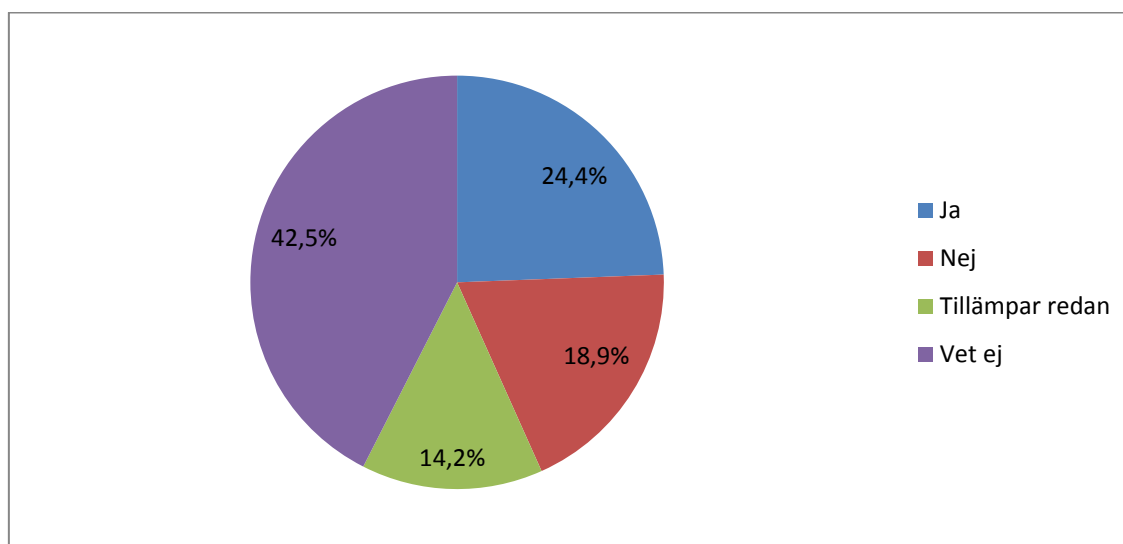

Diagram 3.1: Planerar arrangörer att i framtiden tillämpa hela MU-avtalet?

Diagram 3.1 ovan visar hur 127 utställningsarrangörer svarat på frågan om de planerar att i framtiden tillämpa hela MU-avtalet, inklusive förhandling av villkor samt betalning av utställnings- respektive medverkansersättning. På frågan svarade:

31 arrangörer (24,4 procent) att de planerar att följa MU-avtalet,
24 arrangörer (18,9 procent) att de inte planerar en framtida tillämpning,
18 arrangörer (14,2 procent) att de redan tillämpar MU-avtalet fullständigt
och 54 arrangörer (42,5 procent) att de inte vet.

Två verkliga exempel på konstnärers kulturbidrag till arrangörer

De flesta svarande utställningsarrangörerna i MU-barometern betalar ingenting för den arbetstid som konstnären investerar i en utställning. En relevant fråga blir då hur mycket tid och hur mycket resurser konstnärer investerar i en utställning. Vi har låtit två yrkesverksamma och erkända konstnärer räkna på sin senaste utställning vid offentliga arrangörer. Hur stort blir deras totala kulturbidrag till de två utställningsarrangörerna?

Eftersom den svenska konstscenen är relativt liten låter vi konstnärerna vara anonyma. De har fått använda denna [mall](#) för att räkna ut kulturbidraget. Uträkningarna gjordes i slutet av augusti 2015.

Exempel 1: Kim Persson

Kim Persson (figurerat namn) ställde ut vid den kommunala konsthallen X1 under våren 2015. Det är en mellanstor kommun till invånarantalet. Separatutställningen pågick under ca två månader. Vi har beräknat timarvodet på KRO/KIF:s arvodesrekommendation på 750 kr. Den övre delen av tabellen består av Perssons arbetstid. Den undre delen visar kostnader och inkomster i svenska kronor samt konstnärens totala bidrag till arrangören, besökarna och kulturen.

Så här kommenterar Kim Persson sin uträkning:

”Alla summor både utgifter och inkomster, är exklusive moms. Jag har räknat på de verk jag producerat nu inför denna utställning och som ej visats tidigare. Jag har fått väldigt mycket hjälp från personalens superduktiga snickare, ca 2 personer heltid under 7 dagar.”

Kim Perssons arbetstid inför utställningen							Vernis- sage	Pågående utställning				Totalt Ant. tim.	Summa timmar
Månad 1	Månad 2	Månad 3	Månad 4	Månad 5	Månad 6	Månad 7		Månad 8	Månad 9	Månad 10			
Aktivitet	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	Ant. tim	
Idé- och koncept- bearbetning (MU-normalavtalet § Skissarbete (MU-normalavtalet §	2		2	2	2	2						10	174
Produktion, samman- ställning och/eller anpassning av verk (MU-normalavtalet §		10	30	40	40	40						162	
Iordningställande efter utställningen (MU-normalavtalet §													
Möten med arrangör (MU-normalavtalet §	1		1			1						3	
Utställningsprodukti on, hängning m.m. Marknadsföring, PR, katalog m.m. (MU-normalavtalet §						36						36	
Vernissage (MU-normalavtalet §					2							2	
Visning (MU-normalavtalet §								2				2	
Nedmontering (MU-normalavtalet §												12	
Utvärdering												0	
Transporter (MU-normalavtalet §												4	
Övrigt (vad?)												0	
...												0	
							Antal timmar		Timpris		Arbets- kostnad		
							a)	174	x	750	=	130500	
							b)	61	x	750	=	45750	
Konstnärens övriga omkostnader, SEK:													
Ateljéhyra + fasta kostnader (el, tele bokföring mm),											10000		
Material inkl legoarbete, teknisk utrustning											5300		
Frakt/transporter/boende för arbetet med utställningen											311		
Marknadsföring och kommunikation (annonser, vernissagekostnader, tryck)											0		
Försäkringar, royalty, rättigheter											0		
Övrigt (vad?)													
Totalt övriga kostnader											15611		
Ej inräknat: inventarier/leasing/personresor/dokumentation/ev kostn för assistenter/research arbete													
Konstnärens totala kostnader											191861		
Erhållen utställningsersättning											8000		
Erhållen medverkansersättning för arbetstid											3000		
Övriga ersättningar från utställningsarrangören (omkostnader e											311		
Faktiska ersättningar från arrangören till konstnären											11311		
Totalt kulturbidrag från utställande konstnär till arrangören											180550		

Exempel 2: Max Gonzales

Max Gonzales (figurerat namn) ställde ut ca två månader vid den regionala konsthallen Z2 under våren 2015. Det är en mellanstor region till invånarantalet. Det var en utställning med två andra konstnärer. Vi har beräknat timarvodet på KRO/KIF:s arvodesrekommendation på 750 kr. Den övre delen av tabellen består av Gonzales arbetstid. Den undre delen visar kostnader och inkomster i svenska kronor samt konstnärens totala bidrag till arrangören, besökarna och kulturen.

Så här kommenterar Max Gonzales sin uträkning:

”Jag har beräknat en standard arbetsvecka på 40 timmar även om jag ofta jobbar mera än 40 timmar/vecka.”

Arbetade timmar inför utställningen						Vernissage	Pågående utställning				Totalt Ant. tim.	Summa timmar		
Månad 1	Månad 2	Månad 3	Månad 4	Månad 5	Månad 6		Månad 7	Månad 8	Månad 9	Månad 10			Ant. tim.	Ant. tim.
Idé- och konceptbearbetning (MU-normalavtalet § Skissarbete (MU-normalavtalet §	3		3		10			16	16				48	387
Produktion, sammanställning och/eller anpassning av verk (MU-normalavtalet §					24				24				48	
Iordningställande efter utställningen (MU-normalavtalet §					8		80	80	80	40			288	
Möten med arrangör (MU-normalavtalet §	3												3	
Utställningsproduktion, hängning m.m. Marknadsföring, PR, katalog m.m. (MU-normalavtalet §										50			50	
Vernissage (MU-normalavtalet §										16			16	96
Visning (MU-normalavtalet §										5			5	
Nedmontering (MU-normalavtalet §										2			2	
Utvärdering										8			8	
Transporter (MU-normalavtalet §										2			2	
Övrigt (vad?)										10			10	0
...													0	
							Antal timmar			Timpris			Arbetskostnad	
a)							387	x		750	=		290250	
b)							96	x		750	=		72000	

Konstnärens övriga omkostnade exklusive moms, SEK:

Ateljéhyra + fasta kostnader (el, tele bokföring mm), 10 månader à 3000:-/mån	30000
Material inkl legoarbeta, teknisk utrustning	24000
Frakt/transporter/boende för arbetet med utställningen	4400
Marknadsföring och kommunikation (annonser, vernissagekostnader, tryck)	
Försäkringar, royalty, rättigheter	
Övrigt (vad?)	
Totalt övriga kostnader	58400

Ej inräknat: inventarier/leasing/personresor/dokumentation/ev kostn för assistenter/research arbete

Konstnärens totala kostnader 420650

Erhållen utställningsersättning	8000
Erhållen medverkansersättning för arbetstid	4000
Övriga ersättningar från utställningsarrangören (omkostnader c)	21000

Faktiska ersättningar från arrangören till konstnären 33000

Totalt kulturbidrag från utställande konstnär till arrangören 387650

Metodbeskrivning, enkät och syfte

MU-barometern bygger på [en enkät](#)² som gick ut till utställningsarrangörer i Sverige i februari-mars 2015. Urvalet av respondenter bygger främst på två tidigare genomförda undersökningar. "Museer 2013" av Myndigheten för Kulturanalys och hade det huvudsakliga syftet att undersöka svenska museers besöksstatistik och ekonomi. Den andra är "MU-avtalet – Nulägesanalys och förslag till revidering" av Kulturrådet, vilken hade till syfte att analysera tillämpningen och kunskapen om MU-avtalet på statlig, regional och lokal nivå. Därutöver har vi valt att inkludera konstfrämjanden i urvalet för att kunna åstadkomma en så omfattande kartläggning av branschen som möjligt.

Enkäten skickades ut digitalt den 17 februari 2015. Därefter gjordes två påminnelseutskick. Av 370 enkätutskick som gick till museer, konsthallar, gallerier och konstfrämjanden har vi fått 235 enkätsvar, varav 136 har avslutat sin enkät. Alla 136 har dock inte besvarat alla frågor komplett.

En vanlig orsak till antalet bortfall är tidsbrist, det vill säga att arrangörer inte upplevt sig ha tid att besvara enkäten. Andra möjliga orsaker är att inbjudan inte nått fram eller ointresse hos arrangören. Ett antal mottagare har även låtit meddela att de inte upplever sin verksamhet som relevant för undersökningen. Bland de arrangörer som delvis besvarat enkäten kan en möjlig orsak till den avbrutna svarsprocessen vara att frågorna krävt uträkningar som upplevts för alltför tidskrävande. Ytterligare skäl till avbruten ifyllnad kan vara att arrangören valt att inte delge uppgifter rörande verksamhetens ekonomi.

Samtliga arrangörer, vars svar redovisades i en betaversion av den digitala MU-barometern, har haft möjlighet att revidera uppgifter och framföra synpunkter. Även konstnärer som utgör medlemmar i KRO/KIF har haft tillträde till den digitala testversionen av MU-barometern för att granska svaren från de arrangörer där man själv har ställt ut. Vi har mottagit och tagit till oss synpunkter från ett 15-tal arrangörer och ungefär lika många utställande konstnärer. Ett antal enkätsvar har även kompletterats med uppgifter som samlats in via e-post, telefonsamtal samt övriga dialoger med arrangörer och utställande konstnärer.

Det här är första året MU-barometern görs och det finns en del som kan och ska utvecklas avseende frågor och metodik till kommande års granskning. Det kan till exempel finnas skillnader i hur olika arrangörer har tolkat vilka verksamhetskostnader som ska redovisas. Till nästa år har vi även för avsikt att, istället för andel av arrangörens kostnader som går till konstnärer, redovisa hur stor andel av utställningsarrangörens totala personalkostnader som går till konstnärer. Det bör även påpekas att ett reviderat MU-avtal trädde i kraft den 1 juli 2014. Det innebär att statliga arrangörer bara var tvungna att ersätta utländska konstnärer utifrån MU-avtalet andra halvåret 2014.

---

² Här finns enkätfrågorna: http://kro.se/sites/default/files/mu-barometern_pdf.pdf
MU-barometer 2015 av KRO/KIF (15-09-04)

Syftet med MU-barometern är att öka kunskapen om konstnärers arbetsvillkor vid utställningar. Vi hoppas att MU-barometern ska bli en ögonöppnare för politiker och tjänstemän om hur villkoren ser ut för svenska konstnärer och om att de måste tillföra resurser till utställningsarrangörerna och ställa krav på att konstnärerna (bildkonstnärer, fotografer, konsthantverkare och tecknare) ska ha skäliga villkor. Vi hoppas också att MU-barometern skapar incitament för arrangörer att alltid budgetera för att konstnärer ska ha betalt enligt MU-avtalet vilket inbegriper deras arbetstid. Att konstnärer får betalt för sitt jobb och anständiga villkor är en förutsättning för en hög kvalitet på svenska konstutställningar och en stark och vital konstscen, något som gagnar såväl arrangörer som samhället i stort. Vi hoppas därför att ännu fler utställningsarrangörer väljer att svara på kommande MU-barometer.

Även konstföreningar har fått besvara enkäten. De ingår dock ej i denna rapport eller i den digitala MU-barometern. Det beror på att konstföreningarnas ersättningsmodeller väsentligt avviker från de övriga arrangörerna, vilket gör det svårt att presentera konstföreningarna i den digitala MU-barometern. Konstföreningarnas enkätsvar kommer därför att presenteras i en separat sammanställning.

Fakta om sortering av digitala MU-barometern

MU-barometern är sorterad efter ett rankingsystem där följande variabler, med undantag för nummer 6, är poänggivande:

Variabel 1	Variabel 2	Variabel 3	Variabel 4	Variabel 5	Variabel 6	Variabel 7
Upprättas skriftliga avtal?	Betalas utställnings-ersättning enligt MU?	Ersätts om-kostnader?	Ersätts arbetstid enligt MU?	Andel totala kostnader som går till konstnärer	Antal konstnärer	Genomsnittlig ersättning till konstnärer?

Tabell 5.1: Variabler som bestämmer arrangörers position i MU-barometern

Poängsystemet syftar till att placera arrangörer som i högst utsträckning tillämpade MU-avtalet under 2014 överst på listan. Rankingsystemet kan frångås genom att man väljer att sortera listan efter en specifik variabel. Mer information om MU-barometerns sökverktyg återfinns på [startsidan](#).

Variabel 1-4 - Ger 100, 50 eller 0 poäng, beroende på graden av tillämpning.

- Ett "Ja" i någon av de fyra första kolumnerna ger 100 poäng. En arrangör som angivit att de upprättat skriftliga avtal, betalat utställnings- respektive medverkansersättning och ersatt omkostnader till alla utställande konstnärer, erhåller således 400 poäng för variabel 1-4.
- Ett "Delvis" i någon av dessa kolumner innebär att minst en, men inte alla, konstnärer har fått ersättning enligt variabel 1, 2 och 4, eller ett

skriftligt avtal. Varje ”Delvis” ger 50 poäng.

- Har ingen av arrangörens utställande konstnärer fått betalning enligt variabel 2, 3 och 4 eller ett skriftligt avtal erhålls noll poäng per kolumn.
- ”Ej svarat” innebär att respektive arrangör valt att inte besvara frågan.

Variabel 5 - Andelen av utställningsarrangörens totala verksamhetskostnader som gått till ersättning av konstnärer under 2014 - ger 1 poäng per procentenhet.

Variabel 6 - Antal konstnärer som ställt ut hos utställningsarrangören under 2014 är inte poänggivande, utan syftar till att indikera orsaker bakom den genomsnittliga konstnärsersättningen som presenteras i Variabel 7. Om arrangören exempelvis arrangerat en eller flera samlingsutställningar under 2014 kan det höga antalet konstnärer förklara varför den genomsnittliga ersättningen upplevs som jämförelsevis låg. MU-avtalet föreskriver en lägre utställnings- respektive medverkansersättning vid samlingsutställningar.

Variabel 7 - Den genomsnittliga ersättning som utställningsarrangören betalat ut till utställande konstnärer under 2014. Ger 1 poäng per tusenlapp.

Exempel: Ett museum har under 2014 upprättat skriftliga avtal (100 poäng) och betalat ut utställningsersättning till samtliga konstnärer (100 poäng). Museet har betalat ut medverkansersättning till några av konstnärerna (50 poäng) men har låtit konstnärerna stå för omkostnader/utlägg själva (0 poäng). Av museets totala kostnader gick 10 % till konstnärer (10 poäng) och den genomsnittliga ersättningsnivån till årets medverkande konstnärer låg på 14 500 (14,5 poäng). Detta museum erhåller totalt 274,5 poäng.

Uträkningar

Innehållet i kolumnen ”Andel totala kostnader som går till konstnärer” är beräknat enligt följande ekvation för de arrangörer som angett att de ersatte sina konstnärer enligt MU-avtalet under 2014:

(arrangörens totala kostnader för medverkans- respektive utställningsersättning)/(arrangörens totala verksamhetskostnader)

För de arrangörer som angett att de ersatte konstnärer enligt annan arvoderingsprincip har istället följande uträkning gjorts:

(arrangörens totala ersättningar för visning av verk och för arbetstid till konstnärer)/(arrangörens totala verksamhetskostnader)

Innehållet i kolumnen ”Genomsnittlig ersättning till konstnärer” är beräknat enligt följande ekvation för de arrangörer som angett att de ersatte sina konstnärer enligt MU-avtalet under 2014:

(arrangörens totala kostnader för medverkans- respektive utställningsersättning)/(arrangörens totala antal utställande konstnärer)

För de arrangörer som angett att de ersatte konstnärer enligt annan arvoderingsprincip än MU-avtalet har istället följande uträkning gjorts:

(arrangörens totala ersättningar för visning av verk och för arbetstid till konstnärer)/(arrangörens totala antal utställande konstnärer)

Fakta om MU-avtalet

MU-avtalet kallas ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar. Det tecknades mellan staten och Konstnärernas riksorganisation, Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Svenska Fotografers förbund och Svenska Tecknare och trädde i kraft 2009. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för bild- och formkonstnärer att få betalt för utfört arbete. MU-avtalet är bindande för statliga institutioner och för ett antal arrangörer som mottar offentligt stöd, men principen bör vara vägledande för samtliga utställningsarrangörer. Begreppet konstnär inbegriper upphovsperson såsom bildkonstnär, konsthantverkare, formgivare, fotograf, tecknare, illustratör och motsvarande. MU står för Medverkans- och Utställningsersättning.

Medverkansersättning avser dels ersättning för den arbetstid som konstnären lagt ned på en utställning, dels ersättning för de kostnader och utlägg som konstnären haft i samband med en utställning. MU-avtalet kräver att medverkansersättning *förhandlas* mellan arrangör och konstnär.

Utställningsersättning är en upphovsrättslig ersättning till utställande konstnär för att dennes verk visas för publik. MU-avtalet kräver att utställningsersättning *betalas*, varför ersättningen inte kan förhandlas bort.

Medverkans- och utställningsersättning ska förhandlas i ett skriftligt avtal mellan utställningsarrangör och konstnär. Avtalet ska reglera följande:

1. **Ersättning för konstnärens kostnader och utlägg som uppstår i samband med utställning**, till exempel kostnader för frakt, försäkring, resor, teknisk utrustning och motsvarande.
2. **Ersättning för konstnärens nedlagda arbetstid** inför, under och efter en utställning. Exempel på arbete som ska regleras är konstnärens arbete med produktion, katalog, hängning/montering, möten, deltagande i programverksamhet och efterarbete. För närvarande ligger minimirekommendationen för konstnärers timarvode på 750 kr/timme.

3. **Ersättning för att konstnärens verk visas för publik**
I MU-avtalet finns tariffer som beräknas utifrån utställningslokal, antal besökare, hur länge utställningen pågår samt hur många konstnärer som medverkar i en utställning. Det finns också en minimiersättning som ska betalas ut oavsett hur länge en utställning pågår och hur många konstnärer som deltar.
4. **Upphovsrättsligt nyttjande av konstnärens verk efter avslutad utställning.** Exempel på nyttjande är publicering av bilder med konstnärens verk på arrangörens hemsida.
5. **Information om vilka arrangörer som visar utställningen,** om utställningen sker på fler än en plats.
6. **Tidpunkt och former för redovisning av ekonomisk ersättning till upphovspersonen.**

Länkar:

Här finns den digitala sökbara MU-barometern: <http://kro.se/mu-barometer>

Här kan du läsa mer MU-avtalet, tariffer och MU-avtalsmallar:
<http://kro.se/mu-och-avtal>

Här skriver Statens Kulturråd om MU-avtalet:
<http://www.kulturradet.se/mu-avtalet>

Här finns Museer 2013 av Myndigheten för kulturanalys från sept 2014:
<http://www.kulturanalys.se/wp-content/uploads/2014/09/Museer-2013.pdf>

Här finns Kulturrådets MU-nulägesanalys från 2013:
<http://www.kulturradet.se/sv/publikationer /MU-avtalet--nulagesanalys-och-forslag-till-revidering/>

Här kan du läsa om Rekos undersökningar: <http://www.projektreko.org/>

